

JANUÁRI ELŐZETES

Jó ideje már, hogy átléptük az új esztendő küszöbét.

Eltelt a BÜEK-os képeslapok küldése és vétele, a kézszorítások és jókívánságok szakasza is. A munka napjai köszöntöttek ránk. Dolgozunk. De min, mivel, hogyan, miért?

A kérdések fölvetése és megválaszolása jellemző az egyénre, egy munkaközösségre, népre, országra, társadalmi rendszerre. Az újév ugyanis — ez különben közhely — nemcsak a pohárkoccintás és a köszöntés időszaka, hanem a visszapillantás és előretekintés, s az első — tegyük hozzá: döntő — lépések megtételének időpontja is.

Emlékezzünk csak: az elmúlt év utolsó heteiben együttes ülést tartott az RKP Központi Bizottsága és Románia Legfelső Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanácsa, s fölmérte az ötéves terv első három esztendejének eredményeit, hiányosságait, majd kijelölte a soron következő két év feladatait; törvényeket vitatott és szavazott meg a Nagy Nemzetgyűlés, az Államtanács, majd ülést tartott az év utolsó napjaiban az RKP Végrehajtó Bizottsága is. De tanácskoztak a megyei, városi végrehajtó bizottságok, az üzemek, munkatelepek, mezőgazdasági egységek, intézmények vezetőségei is. A megbeszélések, viták, s az eddigi intézkedések mind-mind a megfontoltság, a jövőkérelmő komolyság jegyétől ékesek. E jegyek mondhatni — védjegyek. Terveink megalapozottságát, a vezetők és minden dolgozó munkalendületét illetően.

Erre utalt pártunk főtítkára az esztendő-váltás ünnepén mondott rádió- és tévébeszédében:

„Egész népünk azzal az elhatározással lép az új esztendőbe, hogy mindent megtesz a Központi Bizottság legutóbbi plenumán kijelölt feladatok teljesítéséért...”

*

Az 1974-es esztendő gazdasági vonatkozású kérdés-csomópontjai között ezúttal csupán kettővel foglalkozunk.

Mint ismeretes, ötéves tervünk idő előtt történő teljesítése tekintetében 1974 döntő jelentőségű, hiszen ebben az évben dől el (és derül ki), hogy nagy elhatározásunk milyen eredményhez vezet. Nem is kell megvárunk az év utolsó negyedét, hogy láthassuk, mit hoztunk „előre”, s hol kell meggyorsítanunk lépteinket; kiviláglik, hiszen — sportnyelven szólva — nem a finisben, nem a tervidőszak utolsó esztendejében való-sítjuk meg a félévnyi előnyt, hanem már a tavaly, az idén s havonkénti és naponkénti iparkodással igyekszünk más iramra bírni a gazdasági időmúlást és a tervnaptárt. E törekvés jelzőablái tehát alig néhány hónap múlva ütempezsgést, eredményesürülést kell hogy jelezenek.

Sok a jele annak, hogy máris így van. Hároméves tervföladatait jó néhány megye 1973 harmadik negyedének végén teljesítette, más megyék pedig kéthónapos előnnyel vették föl a munkát a szilveszteri ünnepek után. Több iparág dolgozói ugyancsak szerencsés kézzel nyúltak a túlteljesítés ideggócaihoz, és az esztendőkezdeti nekigyürkőzéshez számottevő előrerúgtatás erőtbblétét kapták. A nehézgépgyártás — az ipari fejlődés egyik fontos motorja — némely alágazatának termelése különleges lendülettel gyorsult: egyetlenegy évi (1973) növekedése az energetikai berendezések termelése terén 61%, a technológiai eszközök tekintetében 88%, a hajógyártásban 64%, a járműveknél pedig 85%.

Sikereinket méltatva fejezte ki elismerését Nicolae Ceaușescu elvtárs újévi rádió- és tévébeszédében:

„Az idén elért nagyszerű eredményekért, a szocializmus és a kommunizmus romániai megteremtésének szentelt odaadó munkáért a párt- és államvezetőség a legmelegebben gratulál minden dolgozónak, nemzetiségre való tekintet nélkül.“

Kiemelkedő jelentőségű eredményeink mellett megoldásra váró feladataink is vannak. Üzemépítésünk sok helyütt adós maradt: az 1973-ra előirányzott termelőegységek jelentős hányadát nem hozta tető alá. Mezőgazdaságunk össztermése sem érte el a joggal remélt mennyiséget, s ez nem csupán a tavaszi áradásoknak és az őszi aszálynak tulajdonítható...

Eme biztató és meggondolkoztató jelenségek mérkőzésének erőterében alakult ki ez évi teendőink körképe, amelyben — negyedszázados nemzetgazdaságfejlesztő hagyományainkhoz híven — az ipar ezúttal is döntő hányadot képvisel, és — világviszonylatban is ritka — fejlődési ütemét tovább fokozva eléri a 16,7 százalékot. Ugyanakkor a mezőgazdaságban is minőségi változást kiváltó mennyiségi gyarapodást igyekszünk biztosítani: az öntözéses területek több százezer hektárral növekednek, megközelítve a másfél milliót. Pártunk szociális politikájának megfelelően a termeléselemelkedés mellett (és ennek hatásaként) emelkednek majd a fizetések, több lakás épül, több bölcsőde, napközi otthon, iskola és internátus. Erdemes erre vonatkozóan néhány beszédes számot idézni: 1971—1973 során városokon körülbelül 325 000 lakást, falvakon pedig 127 000 házat építettek, aminek révén több mint 1 300 000 ember költözhetett új otthonba. 1974-ben 114 000 új tömblakás és családi ház épül, továbbá 50 000 férőhely létesül ifjúsági otthonokban, 26 000 férőhely a bölcsődékben és 15 000 az óvodákban.

A másik gazdasági kérdés, amely napjainkban megkülönböztetett figyelemben részesül: az energiagazdálkodás. Ebben a vonatkozásban arra emlékeztetnénk, hogy a mai takarékoság nem kampányjellegű s nem csupán a világpolitikai helyzetből következik. A kérdés mélyebb okviszonyaira energiagazdálkodásunk sajátos vonásai vetnek fényt. Az RKP KB és a Legfelső Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanács együttes ülésén erre vonatkozóan Nicolae Ceaușescu elvtárs többek között a következőket mondotta:

„... az energiafogyasztás hazánkban gyorsabban nőtt a nemzeti jövedelemnél. Ha továbbra is megtürnénk a fogyasztás ilyen gyors ütemű növekedését, abba a helyzetbe juthatnánk, hogy nem tudnánk biztosítani az ország gazdasági-társadalmi fejlesztési objektumainak létrehozásához szükséges tüzelőanyagot és energiát [...] más országokhoz viszonyítva a

nemzeti jövedelem és az egy főre eső energiafogyasztás közötti arány nálunk nem megfelelő. Miközben az egy főre jutó nemzeti jövedelem nálunk többszörösen kisebb, mint egyes európai fejlett államokban, az energiafogyasztás tekintetében megközelítjük őket. A tüzelőanyag körültekintő fölhasználásának a kérdése tehát éppen ezért nincs összefüggésben a jelenlegi konjunktúrával, hanem általában egész gazdaságunk orientálásának és fejlődésének lényeges kérdése.“

Nem kevésbé jelentős sikerekhez vezetett a múlt esztendő során hazánk külpolitikai tevékenysége. E tevékenységet elsősorban a kezdeményező készség jellemezte, pártunk X. kongresszusa irányvonalának megfelelően, és arra irányult, hogy szakadatlanul fejlesszük az együttműködést és a barátságot a szocialista országokkal, az önálló fejlődés útjára lépett államokkal, a világ összes országaival, társadalmi rendszerükre való tekintet nélkül.

Mint ismeretes, 1973 nemzetközi krónikája seregnyi jelentős eredményt mutat: véget vetettek a vietnami háborúnak, megkezdődött az európai országok biztonsági és együttműködési konferenciája, számos lépés történt a népek egyetértésének, közeledésének útján. Joggal mondhatjuk, hogy a szocialista Románia sokat tett a népek, államok kapcsolatainak normalizálása, az általános enyhülés érdekében. Átfogó és intenzív tevékenységgel bővítette más népekhez fűződő kapcsolatait, s következetesen küzdött avégett, hogy a nemzetközi életben érvényesüljenek a jogegyenlőségnek, a népek függetlensége és önállósága tiszteletének elvei, s olyan légkör alakuljon ki, amelyben valamennyi állam — nagyságától függetlenül — részt vehessen az emberiség égető kérdéseinek megoldásában.

Ebben a vonatkozásban emlékeztetünk arra, hogy Nicolae Ceausescu elvtársnak az elmúlt év során a különböző kontinensek államaiban tett látogatásai, az országok vezetőivel folytatott megbeszélései, az elhangzott nyilatkozatok, a létrehozott egyezmények megalapozták hazánk és az illető országok sokágazatú együttműködését, s ugyanakkor közvetlenül hozzájárultak az államközi kapcsolatok új elveinek érvényesüléséhez, a nemzetközi enyhülés és közeledés nemes ügyéhez. Ebben a szellemben foglalt állást és járt el a román külpolitika a különösen éles jellegű közelkeleti kérdésben is. Utalunk ilyen vonatkozásban az RKP KB 1973. november 27—28-i ülésének a párt és az állam nemzetközi tevékenységével kapcsolatos határozatára:

„Az RKP KB plénuma, behatóan elemezve a közel-keleti események kibontakozását, úgy véli, a térség helyzetének alakulása ismételten bizonyítja, hogy országunk helyes és konstruktív álláspontra helyezkedett, amikor következetesen szorgalmazta a konfliktus politikai rendezését és több ízben hangsúlyozta, hogy a feszültség fenntartása, az erőszakkal szerzett arab területek izraeli megszállásának állandósítása folytonos háborús veszélyt rejt magában és komolyan veszélyezteti az enyhülés folyamatát és a világbékét.

A plénum nagyra becsüli párt- és államvezetőségünk, Nicolae Ceausescu elvtárs intenzív tevékenységét, különböző akcióit és sokrétű kezdeményezéseit, javaslatait és közbenjárását a konfliktusban közvetlenül részt vevő államok és sok más állam mellett, s úgy véli, hogy jelenleg mindent meg kell tenni a tűzszünet megerősítéséért, egy olyan övezet

létesítéséért, amelyben megszüntetik a katonai szembenállást, a tárgyalások folytatásáért, annak érdekében, hogy gyors és végleges rendezésre jussanak a Közel-Keleten. E cél érdekében késedelem nélkül rá kell térni a Biztonsági Tanács 1967. novemberi határozatának alkalmazására, az izraeli csapatok kivonására a megszállt arab területekről, a tartós és igazságos béke megteremtésére, amely garantálja a térségben levő összes államok szuverenitását és integritását, beleértve Izraelt is...“

A teljes ülés jelentőségéhez méltón foglalkozott a tragikus chilei helyzettel s egészében elfogadta az RKP KB, valamint Románia Legfelső Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanács együttes ülésén elhangzott főtítkári expozé erre vonatkozó megállapításait, következtetéseit.

Idézzünk a beszédből:

„A chilei események számos rendkívül fontos következtetést tártak fel a népek forradalmi harca szempontjából. Ismételten bebizonyították a demokratikus forradalmi erők egységének, egy világos akcióprogramnak a létfontosságú jelentőségét, valamint annak a parancsoló szükségességét, hogy egy nép, amely saját kezébe akarja venni sorsát s biztosítani a forradalom fejlődését, egy új társadalmi rend építésének előrehaladását, meg kell hogy teremtsen a néptömegekhez, a demokrácia és a társadalmi haladás ügyéhez hű, saját államhatalmi szerveit.“

*

Az esztendő első órájától kezdve megjelent a tévé képernyőjén, majd a mozivásznakon, az újságok lapjain egy emlékeztető és előremutató római szám: XXX.

Hazánk fölszabadulásának harmincadik évfordulójára utal.

Három évtized. Ez az idő már történelmi léptékkal mérve sem kevés. Ha pedig a megtett út, az elért gazdasági és társadalomszerkezeti változások mércéjével mérjük, akkor nagy idő — a szó történelmi jelentésére utalón, és gazdag idő — amit a kalászerlelő, gyümölcspirosító, esőben és napfényben bővelkedő nyárderékra szokás mondani.

Társadalmunk oly gyökeresen alakult át, oly sokrétűen fejlődött, hogy épp e gazdagskálajúság kívánja meg az átfogóbb, árnyaltabb, mélyebb tanulmányozást, azt, hogy az anyagi-kulturális változásoknak megfelelően eme módosulások ismerete is behatóbb legyen. Az eltelt három évtized országépítésének a fölmérése — reméljük — ebben a tekintetben sok jót és újat hoz majd.

*

A *Korunk*, mint folyóirat, tennivaló-pázmájában igazodik egész társadalmunk feladataihoz. A romániai magyar nemzetiség egyik lapjaként — amellet, hogy vezető helyet biztosít országos kérdések tárgyalásának — figyelmet fordít e nemzetiség gazdasági, társadalmi, művelődési állapotának tanulmányozására, s e viszonyok jobb ismeretében igyekszik hozzájárulni a szocialista építés jelenségeinek átgondolásához és megoldásához.

E felismerések jegyében dolgoztunk az elmúlt évben és szerkesztettük meg — házi szóhasználatlál élve — súlypontos számainkat. Az elmúlt

esztendő számunkra is gazdag, emlékezetes volt. A Petőfit és Madáchtól idéző évfordulós számok változatos anyagot öleltek föl s bizonyították, hogy ismert irodalmi nagyságokról, életművekről is lehet — s kell is — újat mondani. Márciusi súlypontunk — Ipar és lélek — a korszerű üzemszervezés, a tudomány és termelés, az ökológia, az ipari pszichológia egyik-másik kérdését igyekezett megvilágítani. Áprilisi számunkat az iskola forradalmi átalakulásának föltérképezésére szántuk, de oly módon, hogy ne pedagógusok szóljanak a pedagógiáról, hanem más művészeti és tudományágak szakavatottjai, a kívülállók, de a „figyelmes szemlélő“ hangján. Megkíséreltük a filmet és a hazai magyar színházkultúrát (májusi, illetve szeptemberi számainkban) a társadalomtudományok szemszögéből, a közönség elvárásai oldaláról megközelíteni, művelődési életünk gazdag színképében elhelyezni. Népi és színpadi táncművészetünk néhány kérdésének bemutatásával nemzetiségi önismeretünket iparkodtunk egyrészt bővíteni, másrészt pedig elősegíteni a népi művészeti értékek magasabb fokú hasznosítását. Különösnek tűnhet, de a magunk jobb megismerését szolgálta — nem is nagyon közvetve — a hazai más nemzetiségek múltját, mai életét, népköltészetét és irodalmát kis keresztmetszetekben ismertető augusztusi számunk — amely egyébként visszhangot váltott ki mind itthon, mind külföldön. Lapunk hangsúlyozott demográfiai érdeklődésének keretében a nemzedékek kapcsolatáról írtunk — többek között körkérdésekre kapott válaszok alapján — a júliusi számban, majd pedig a család-alapítás, megtelepedés, gyermeknevelés lehetőségeit, társadalmi föltételeit vizsgálgtuk — októberben — szociográfiai tanulmányokban és elméleti jellegű írásokban egyaránt. Novemberi számunk azon túlmenően, hogy — a *Korunk* történetében először — egy sajátos hazai táj (Kalotaszeg) bemutatására s ezzel mondhatni „természetes“ összefüggésben a 90 éves Kós Károly köszöntésére vállalkozott, meghozta a lap történetében eddig ismert legnagyobb példányszámot, a 6300-at, ami nem kis örömmünkre szolgált — hála érte a kalotaszegi olvasóknak. S minthogy ez a számunk volt az utolsó az elmúlt évben (műszaki okok miatt a decemberi már csak januárban jelent meg), minden jó, ha a vége jó.

Az összkép azonban nem ennyire derűs. Az elmúlt év során — miként már hamarabb is — sok olvasónk kifogásolta, hogy egyik-másik lapszám súlypontja mindent eláraszt, nem hagy helyet más témának. Többen is megjegyezték, hogy egyes rovatok — Ifjúság—Nevelés, Hazai Tükör — időnkénti kimaradása káros, mások pedig azt panaszolták föl, hogy hazánk néhány tája (az elmúlt 2—3 évben például a Bánság) élete nem tükröződik kellőképp a *Korunk* oldalain.

Nehéz volna fölsorolni, részletezni (s talán érdekes sem lenne), mit szándékszunk tenni a jelzett hiányosságok felismerése nyomán.

A súlypontos szerkesztés gyakorlata mellett azonban kitartunk, mint-hogy immár négyesztendős ilyen irányú tapasztalatunk szerint ez az eljárás alkalmas arra, hogy folyóirat-arcélünknek és a hazai magyar sajtó munkamegosztásában elfoglalt helyünknek megfelelően a kérdést több oldalról közelítsük meg, átfogó és mélyretörő tanulmányok révén éppúgy, mint szubjektív hangvételű, ötletfölvillantó jegyzetek vagy szépirodalmi veretű szociográfiai írások útján. E megfontolások alapján értékeink méltó tudatosítása végett „súlypontosan“ jelenítjük meg az olvasók előtt hazai képzőművészetünket (februárban), tárgyi néprajzunkat (a nyár fo-

lyamán), Kalotaszeghez hasonlóan egy-két érdekes vidékünket, ugyanakkor pedig tudományos és világnézeti fejlődésünket szolgálóan (s a nagyvilágra vetve fokozottan vigyázó szemünket) a tudományok mai fejlődése terén fontos szerepet jelző rendszerelmélet vetületeit tárgyaljuk (januárban), majd pedig a marxista bölcsélet és szociológia időszerű kérdéseinek megvitatását nyújtjuk márciusi számunkban.

Az a tény, hogy főlzabadulásunk harmincadik évfordulóját már most, az esztendő elején kiemeljük, arra vall, hogy — jelentős munkásmozgalmi, szociológiai, katonai-stratégiai és történelmi tanulmányokban — egész éven át kívánunk szólni augusztus 23. korszakalkotó jelentőségéről s a nagy cselekmény óta eltelt időszak forradalmi változásairól. Ha pedig már a történelemnél tartunk, tegyük szóvá — miként az előző években is tettük —, hogy a jelentősebb s a hozzánk közelebb álló más évfordulókról sem feledkezünk meg. Arról például, hogy 40 esztendő telt el a MADOSZ megalapítása óta, arról, hogy 125 évvel ezelőtt esett el Petőfi Fehéregyháza síkján vagy arról, hogy 1848 szabadságharcos förlángolásainak legtovább harcoló forradalmi serege hazánk földjén küzdött.

Ennyit magunkról, a *Korunk*ről.

Nemzetiségi feladatainkat hazánk országos jelentőségű feladatainak szervezéseként tárgyaljuk.

KORUNK

Finta Edit: Évszakok — III.

